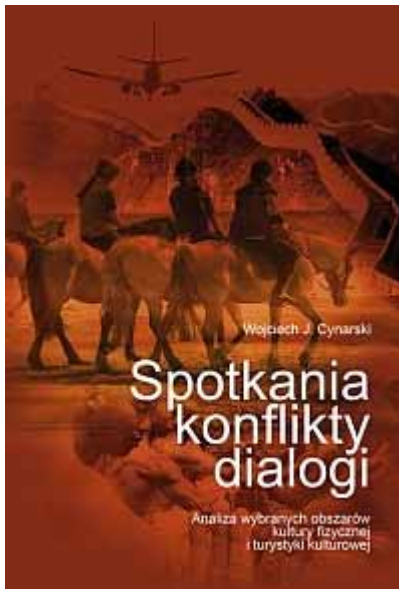

Jacek Gajewski

Spotkania, konflikty, dialogi – analiza wybranych obszarów kultury fizycznej i turystyki kulturowej

Spotkania, konflikty, dialogi – analiza wybranych obszarów kultury fizycznej i turystyki kulturowej

Autor: Wojciech J. Cynarski

Wydanie: drugie uzupełnione

Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego

Rzeszów 2010

Liczba stron: 254

ISBN: 978-83-7338-527-6

Autorem recenzowanej publikacji jest dr hab. nauk o kulturze fizycznej Wojciech J. Cynarski – profesor Uniwersytetu Rzeszowskiego, kierownik Katedry Nauk Humanistycznych. Wykłada socjologię sportu i socjologię czasu wolnego na Wydziale Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Zajmuje się również socjologią sztuk walki. Sztuki i sporty walki uprawia od

roku 1977. Studiował za granicą pod kierunkiem wybitnych mistrzów japońskiego Budō. Posiada licencje trenera i sędziego międzynarodowego w jūjutsu i karate (kl. A). Od marca 1993 roku jest prezesem i dyrektorem technicznym Stowarzyszenia Idōkan Polska. Jest liderem kompletnego systemu idōkan yōshin-ryū budō i Shibu Kobudō w Polsce, obejmującego dawne japońskie sztuki walki, jak katori shintō-ryū i takeda-ryū. Opublikował ponad 400 prac naukowych, w tym 7 autorskich monografii. Warto wymienić, że jest autorem, między innymi książek: Cynarski W.J., *Sztuki walki budō w kulturze Zachodu*, Wyd. WSP, Rzeszów 2000; Cynarski W.J., *Proces globalizacji. Dialog kultur czy konflikt wartości?*, Instytut Europejskich Studiów Społecznych w Rzeszowie, Rzeszów 2002; Cynarski W.J., *Globalizacja a spotkanie kultur*, UR, Rzeszów 2003.

Omawiana książka zawiera niezwykle wszechstronną analizę aspektów kultury fizycznej i turystyki, ze szczególnym akcentem położonym na wschodnie sztuki walki. Praca została napisana z wielką starannością, w oparciu o szczegółową analizę opracowań poświęconych tym zagadnieniom.

W rozdziale pierwszym *Perspektywa teoretyczna* autor odwołuje się do humanistycznej teorii kultury fizycznej, definiując kluczowe jej pojęcia, jak również przedstawia odniesienie do amerykańskich badań kulturowych zjawiska sztuk walki. Rozdział drugi *Sport i sztuki walki w procesie globalizacji* poświęcony jest analizie obszarów kultury sportowej a także kultury masowej. Autor przedstawia i porównuje aksjologiczne walory sportu wyczynowego i sztuk walki. Rozdział trzeci *Turystyka i rekreacja a dialog kulturowy* i dwa następne zawierają sedno postawionego problemu badawczego, a mianowicie analizę percepcji turystycznej opartą na fundamencie teorii turystyki i rekreacji. Autor przedstawia koncepcję turystyki nierozrywkowej, np. turystyki zainteresowań kulturowych czy sportowych. Rozdział czwarty omawia turystykę sztuk walki będącą składową turystyki zainteresowań z obszaru kultury fizycznej. Rozdział piąty *Spotkania i dialogi* ilustruje zjawisko dialogu kulturowego. Rozdziały VI i VII to novum w odniesieniu do wydania I recenzowanej książki. Treść ich

obrazuje naukowe debaty kongresowe w różnych częściach świata, posiadające cechy turystyki edukacyjnej i kulturowej (przedstawione przez autora na podstawie własnych doświadczeń, gdyż brał w nich czynny udział) (VI). W rozdziale VII zaakcentowany został obszar nowych koncepcji psychofizycznych i ich wymiaru społecznego tj. stylu życia o określonych wartościach i wzorach. Końcowe rozważania, szczegółowe wnioski a także podsumowanie obserwacji i zupełnie nowych ujęć syntetycznych znajdziemy w *Zakończeniu*. Główny tekst uzupełniają: dwie tabele, siedem rycin, pięćdziesiąt osiem bardzo dobrze dobranych tematycznych zdjęć, wywiady i relacje bezpośrednie, aneks składający się z dziewięciu przejrzystych map, indeksu nazwisk, indeksu nazw geograficznych i historycznych. Kolorytu opracowaniu dodaje zamieszczenie trzydziestu sześciu pozycji w filmografii, która jest dość rzadkim wzbogaceniem nie tylko prac naukowych, ale w ogóle jakichkolwiek pozycji książkowych. Zestawienie bibliograficzne to ponad 400 opracowań polskich i obcojęzycznych omawiających różne aspekty poruszanych problemów. To potężny zbiór informacji, który uzupełniony własnymi badaniami i obserwacjami autora daje dobrą podstawę do przedstawienia zagadnień w sposób precyzyjny, wieloaspektowy, pokazujący wielostronność znaczenia kultury fizycznej we współczesnym, zglobalizowanym świecie.

Na początku autor wprowadza czytelnika w zagadnienie poprzez teoretyczne rozważania dotyczące kultury fizycznej. Dostajemy tu dużą porcję definicji opracowanych przez specjalistów ze świata. Możemy porównać ich znaczenie oraz wskazać różnice interpretacyjne. Pozwoli to na uzyskanie pełnego obrazu postrzegania współczesnego świata, w którym wraz z postępującą globalizacją dokonują się procesy unifikacji podejścia człowieka do zagadnień zdrowia, korzystania z dóbr kultury, stosunku do osiągnięć cywilizacyjnych. Wobec powyższego można by się pokusić o stwierdzenie, że w świetle tych wstępnych rozważań autora uzyskamy obraz człowieka korzystającego z tych samych dóbr i usług bez względu na miejsce pobytu, i że proces ten nasilać się będzie w kolejnych latach.

Byłaby tu prawdopodobna hipoteza gdyby nie „dalekowschodnie sztuki walki” (dsw). Humanistyczna teoria dalekowschodnich sztuk walki określa dalekowschodnie sztuki walki jako „każdą formę aktywności psychofizycznej powiązanej z określoną tradycją walki wręcz lub władania bronią, mającą na celu rozwój osobowy, wiążącą metody nauczania z doskonaleniem w wymiarze duchowym”. Gdyby pominąć w definicji aspekt walki wręcz i władania bronią, powyższą definicję można by odnieść do każdej formy aktywności fizycznej, a definicja powinna być wyznacznikiem działania każdego sportowca, trenera, turysty. Ponieważ wiemy, że tak nie jest, autor niejako z konieczności musiał uwzględnić różnego rodzaju przejawy patologii obserwowane we współczesnym sporcie. Ich ilość każe wątpić w przetrwanie wspaniałych idei olimpijskich. Zjawiska patologiczne dotyczą nie tylko samych sportowców ale także biernych uczestników, czyli kibiców. W ich wydaniu patologia ma często charakter niczym nieuzasadnionej agresji wobec innych, a to wymaga już specjalnych analiz i nie było przedmiotem tego opracowania.

Zupełnie inaczej w tych analizach przedstawia się znaczenie dalekowschodnich sztuk walki dla rozwoju dialogu międzykulturowego, osobowości ćwiczących, umiejętności kształtowania wyobraźni przestrzennej, pamięci ruchowej i samodyscypliny. Jak to potwierdza przykład samego autora, kontakty międzyludzkie, wymiana doświadczeń, możliwość poznawania odmiennych kultur i cywilizacji są stałymi i nieodłącznymi elementami współpracy osób zajmujących się sztukami walki w wymiarze rekreacji i samorealizacji.

Swoim poczynaniom na arenie międzynarodowej poświęca autor wiele miejsca, a jest się czym chwalić, biorąc pod uwagę liczne międzynarodowe kontakty, doskonałą znajomość zagadnienia opartą na własnych doświadczeniach i badania literatury. Nasuwa się jedna tylko uwaga dotycząca cytowania różnych opracowań. Autor średnio raz na dwie strony tekstu powołuje się na własne opracowania, a co za tym idzie, mógłby się narazić na zarzut narcyzmu. Można to jednak rozumieć tak, że autor szczegółowe kwestie rozwija w innych

swoich pracach – wskazanych w tekście (niektóre z nich przedstawiłem na wstępie niniejszego artykułu) – aby nie powtarzać tego samego i poinformować, gdzie po raz pierwszy dana kwestia była poruszana. Nawet gdyby cała książka była zbiorem własnych artykułów autora (oczywiście tak nie jest), całość miałaby wartość syntetyzującą ukierunkowany dorobek, wcześniej rozproszony. Książka stanowi dobre źródło wiedzy z zakresu kultury fizycznej opartej na łączeniu przyjemnego z pożytecznym, czyli rozwoju osobowościowego z przyswajaniem tego co najlepsze w innych kulturach. Turystyce zainteresowań kulturowych poświęcił autor sporo miejsca, ale już podrozdział „turystyka kongresowa” jest potraktowany dość jednostronnie, bez dotykania jakże często stosowanych „chwytów organizatorskich”. Nie jest przecież tajemnicą, że np. firmy farmaceutyczne organizują kongresy, szkolenia często w niezwykle odległych i ciekawych kulturowo miejscach na świecie, ale ich cel jest zawsze ten sam – sowita zapłata za „przychyłość” lekarzy zaangażowanych w promocję leków. Waler naukowy jest tu drugo – a nawet trzeciorzędny. Ale może ta uwaga jest bezzasadna ze względu na odesłanie do innego opracowania poświęconego temu zagadnieniu.

Co zatem stanowi o największej wartości opracowania? Oczywiście to, co dla autora stanowi kwintesencję drogi życiowej, zwanej „podróżą budo”. Ten wątek autor rozwija w sposób absolutnie doskonały, wskazując dobrą drogę dla chcących zainteresować się sztukami walki i osiągnąć w tej dziedzinie mistrzostwo. Podążając „drogą prawdy i mądrości”, korzystając z doświadczeń znakomitych wzorców oraz dbając o przygotowanie odpowiednich warunków do doskonalenia się można osiągnąć „perfekcję na drodze człowieczeństwa”. To, że także w Polsce rozwija się ten rodzaj dialogu jest budujące nawet mimo niewielkiego zainteresowania sztukami walki w porównaniu z innymi dyscyplinami sportu.

Opracowanie nie jest skierowane jednak do powszechnego odbiorcy, a raczej dla osób już mocno zaangażowanych w temat sztuk walki, dla których nowa wiedza i doświadczenie będą bodźcem do dalszych działań.